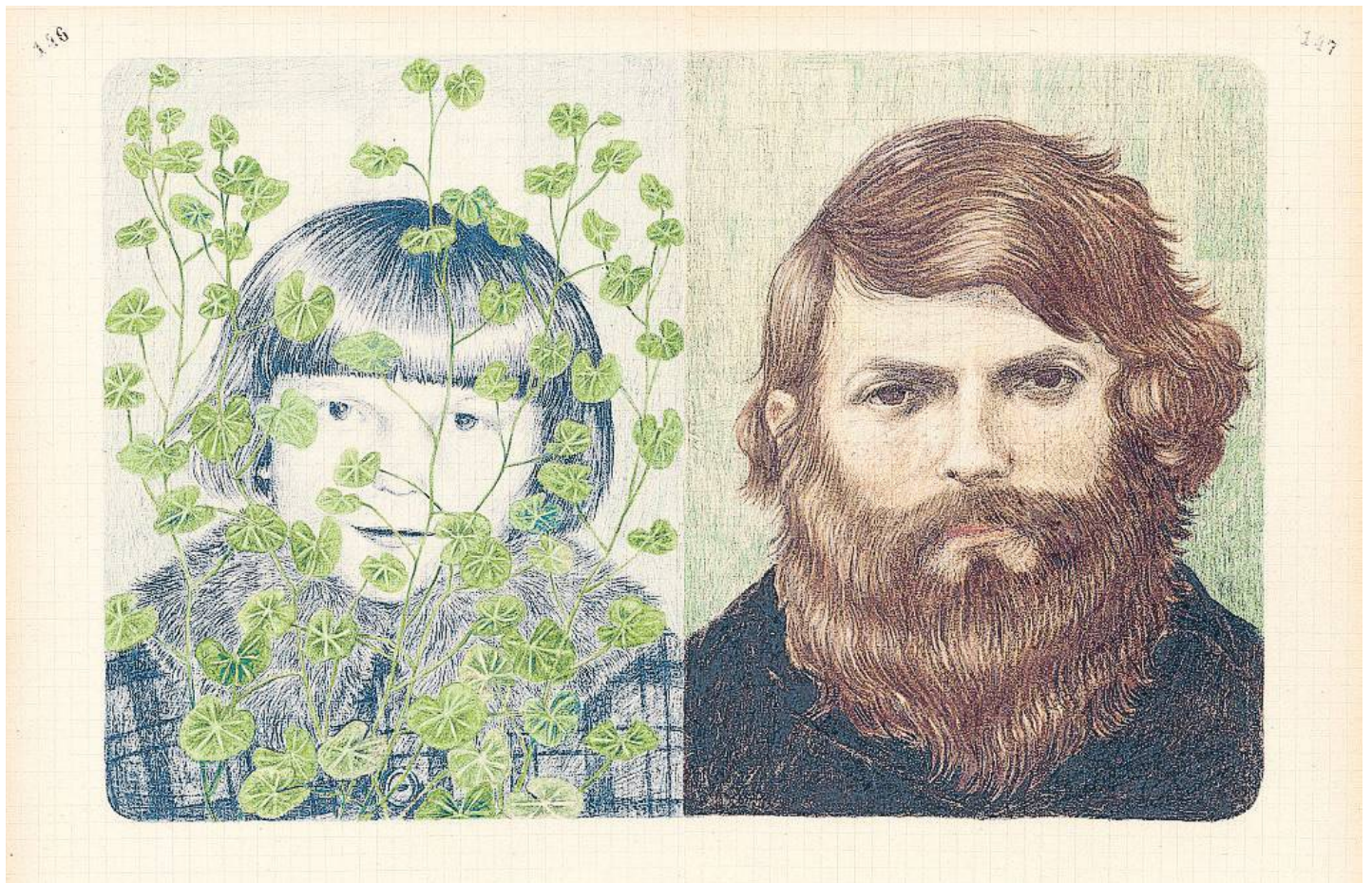

Cultura

Arriba a les llibreries un àlbum inèdit a Espanya de la premi Nobel 2019

L'INÈDIT. Una de les magnífiques il·lustracions fetes per Joanna Concejo per a *El alma perdida*, un relat de la recent premi Nobel Olga Tokarczuk

EDITORIAL THULE.

ANTÒNIA JUSTÍCIA
Barcelona

Hi havia una vegada un home amb una vida tan atrafegada i accelerada que, ja feia molt de temps, havia deixat enre, molt lluny, la seva pròpia ànima". La premi Nobel Olga Tokarczuk és l'última autora a afegir-se a la publicació d'un llibre àlbum. Ho fa amb *El alma perdida*, una bonica metàfora que parla sobre l'anhel per un temps més humà i en què les persones tenen el seu lloc, magníficament il·lustrat per la també polonesa Joanna Concejo, i que arribarà a les llibreries a mitjans d'aquest mes gràcies a l'editorial Thule. "És un conte per a un nen que viu en una edat adulta i adormida", explica Tokarczuk. Un públic, l'adult, que tot i això ja s'està despertant.

El boom de la il·lustració i de l'àlbum està vivint el seu moment més dolç. No només han proliferat en els últims dos anys les editorials que s'hi dediquen –l'última incorporació ha estat la de Planeta, que va posar en marxa fa tot just un mes un nou segell, Baobab, dedicat a aquest gènere–. També han florit els títols destinats a un públic suposadament més madur que han propiciat l'auge d'aquest segment lector.

Per a lectors de 0 a 100 anys

La Nobel Olga Tokarczuk, última autora a afegir-se a la moda de l'àlbum il·lustrat

Un públic seduït principalment per les altes qualitats estètiques d'un producte moltes vegades considerat de culte. Les imatges ja no són un afegit que només adorna el text. Ara se situen al centre del relat i obliga a reavaluar el llibre com un objecte més complex, ja que "la sofisticació de les seves il·lustracions el situa dins de les arts visuals", analitza Irene Savino, directora d'art de l'editorial Ekaré.

"El llibre àlbum ha deixat de ser, en exclusiva, una cosa de nens i s'ha convertit en el protagonista central de moltes biblioteques familiars. Ens ha obligat,

com a pares i mares o com a mediadors, a desaprendre la nostra manera de llegir i de compartir la lectura i a familiaritzar-nos amb un llenguatge visual, moltes vegades més comprensible per als nens que per als mateixos adults", comenta Fernando Diego García, editor de Libros del Zorro Rojo, editorial que acaba de publicar *Migrantes*, de la il·lustradora peruana Issa Watanabe, un esplèndid àlbum sense paraules sobre els que, per un motiu o un altre, han d'abandonar casa seva. "El bon àlbum il·lustrat apel·la directament al cor i a la sensibilitat del lector d'una ma-

nera que no entén d'edats", afegeix César Sánchez, editor, fundador i patró de Fulgencio Pimentel, editorial de joies com *Yokai*, *Un duelo o Museum*, del madrileny Manuel Marsol. "Si de cas –prosegueix Sánchez– es pot dir que, com a format, l'àlbum il·lustrat compleix una funció pedagògica envers els adults, ensenyant-los a recuperar la manera visceral i intuïtiva de lectura que van practicar de nens. Molts pares descobreixen el goig d'aquesta classe de lectures quan les comparteixen amb els seus fills. Però cada vegada hi ha més lectors que s'acosten a l'àlbum il·lus-

trat sense que hi hagi cap maternitat o paternitat pel mig, simplement seduïts per les seves qualitats estètiques".

Amants dels còmics, del cinema i de les arts plàstiques, dissenyadors, il·lustradors... són el perfil dominant entre el públic adult de l'àlbum. Hi troben principalment "el plaer estètic d'un objecte que ha estat cuidat en tots els seus aspectes (text, il·lustració, paper, impressió, enquadernació) i que replanteja aquest aura de Walter Benjamin, del valor irreplicable i ritual de l'objecte que experimenta un lector quan fa seu un llibre", explica Irene Savino, editora d'àlbums reconeguts com *El armario chino*, de Javier Sáez Castán. També "és omnívor –prosegueix Savino–. Beu de molts productes culturals: cinema, teatre, publicitat, música, *mass media*. Per això, a molts àlbums hi ha gestos de complicitat i referències amb què probablement el lector infantil no està familiaritzat. Parlen directament a un adult que coneix els referents de la cultura popular i la història de l'art, amb capacitat crítica i de gaudir de l'humor i la ironia subjacents".

En general als editors els agrada poc encasellar les obres en franges d'edat, però és cert que en els últims temps la frontera que delimita un llibre il·lustrat per a adults i per a nens és cada vegada

#tuitsdecultura

Vos vull demanar disculpes perquè fa dies que només parlo de lo meu, sembla que m'haigut agafat un atac d'ego. Vos aviso que encara queden dies de spam de #Gina. No tinc previst escriure'n cap altre en molt de temps (eu). Agradeixo. Gràcies.

@MariaCliment
Maria Climent Escriptora

Tenia "síndrome de la impostora", que diria l'@annagife, per no haver llegit Annie Ernaux. Ara em pregunto, per què he trigat tant? Molt bona. @angleeditorial
 @IzaskunArretxe
Izaskun Arretxe Institut Ramon Llull

La #Sardà em va meravellar quan era jove; la @rosaboladeras m'ha emocionat aquesta nit, quin gran muntatge! Quin vers de #Sagarra tan ben dit #IarabladelesfloristesTNC @teatrenacional
 @Romagosamarta
Marta Romagosa Periodista i escriptora

Una Setmana de l'Àlbum amb quatre potes

Des de Barcelona a Sevilla, passant per Madrid, Almeria i Màlaga. Són els escenaris de la Setmana de l'Àlbum, l'únic festival literari d'àmbit nacional que se centra en el llibre àlbum i que aquest any arriba a la tercera edició. Aquesta nova cita, que ahir va arrencar a Barcelona i Sevilla, s'allargarà fins al proper dia 10, mentre que a Madrid, Màlaga i Almeria se celebrarà del 9 al 17. Darrere de la seva organització hi ha l'Associació Àlbum, formada per un total de 23 petites i mitjanes editorials independents amb l'objectiu comú de posar en relleu el llibre àlbum i fomentar-ne l'ús en els diferents espais educatius.

Exposicions, taules rodones, contacontes, espectacles... les activitats multidisciplinàries del programa són extenses i variades i dirigides a públics de totes les edats. Els més petits, per exemple, tindran tallers i contacontes amb autors com Mon Mas, Susana Peix o Laia Massons, entre molts d'altres. Però un dels apartats més interessants de la Setmana de l'Àlbum a nivell pedagògic és la celebració per segon any consecutiu del Fòrum Àlbum, un espai de debat i de caixa de ressonància entorn de tot el que el llibre àlbum pot aportar a l'educació de la sensibilitat artística i literària, així com al foment de la lectura. En el fò-

rum participaran aquest any artistes com el berlinès Georg Barner, conegut com a Atak, que compartirà la seva desafiadora feina com a il·lustrador d'àlbums i les seves experiències en tallers amb escoles i mediadors; també es reflexionarà sobre la relació entre la lectura i a la infantesa en una taula rodona batejada amb el nom d'"Avui ningú publicaria Roald Dahl", en què es tractaran els criteris de selecció de llibres i l'impuls censorador que sorgeix de tant en tant. Es parlarà de la formació literària dels adolescents, de gèneres i formats, i d'una cosa tan difícil però alhora tan gratificant com el gust per la lectura dels joves.

EDITORIAL LIBROS DEL ZORRO ROJO

Bellesa. Una il·lustració de l'impactant *Migrantes*, d'Issa Watanabe

menys marcada. "No hi ha cap àlbum que acompanyi per un adult no pugui ser apreciat per un nen", comenta Francisco Delgado de Bárbara Fiore, una de les editorials per excel·lència del llibre il·lustrat per a adults. Des del seu punt de vista, "és més aviat l'àlbum infantil el que s'està beneficiant del treball i talent de grans il·lustradors que han trobat en el llibre il·lustrat una manera d'expressar-se. Shaun Tan Wolf Erlbruch o Jimmy Liao, com a exemple, aborden temes socials, polítics o existencialistes a través d'històries aparentment senzilles que, tot i això, amaguen múltiples possibilitats d'interpretació", explica.

En aquest sentit també es pronuncia Diego Moreno, editor de Nórdica Libros, una editorial que va néixer fa 13 anys apostant per la il·lustració en tots els seus vessants i inclouent gèneres fins ara impensables d'il·lustrar com l'assaig, la poesia o les matemàtiques. Les seves obres no són pròpiament àlbums, però les imatges han anat guanyant pes als seus llibres il·lustrats de manera que molts lectors s'han sentit temptats d'atrevir-se amb textos més reflexius. "Ens ha passat amb Darwin i també hem constatat que molts joves han tingut la seva primera experiència amb un Kafka a través d'un il·lustrat. En un món visual com l'actual, aquests

Amants dels còmics, del cinema i de les arts plàstiques, dissenyadors, il·lustradors... són el perfil dominant entre el públic adult de l'àlbum

EDITORIAL FULGENCIO PIMENTEL

Mirada. *Museum*, de Manuel Marsol

L'àlbum és un gènere que sorprèn, que multiplica el plaer de la lectura, que interactua amb altres disciplines, que ens commou i ens interpel·la

llibres tenen molt bona acollida", explica Moreno, que acaba de publicar *El río*, d'Ana María Matute, il·lustrat per Raquel Marín, amb el qual esperen temptar al lector que encara no s'ha acostat a l'obra de Matute.

També Avenauta està experimentant amb altres gèneres després de néixer a la primavera del 2018 com un projecte editorial escindit de Tres Tigres Tristes. "Veiem que ens arribaven projectes molt interessants que no encaixaven en el públic infantil de Tres Tigres Tristes, de manera que vam decidir crear Avenauta i poder tenir la llibertat d'experimentar i publicar els llibres que ens agradaria comprar", explica l'editora Bárbara Centorbi. *Black & Tan*, un viatge il·lustrat als orígens del jazz escrit per Miguel Calero i il·lustrat per Neus Caaño i guardonat recentment pel Ministeri de Cultura n'és un exemple.

En definitiva, i en paraules d'un Zorro Rojo, l'àlbum és un gènere que sorprèn, que multiplica el plaer de la lectura, que interactua amb altres disciplines, que ens commou i interpel·la, no només la nostra capacitat analítica i interpretativa, sinó també la nostra sensibilitat. Un gènere en què, com diu la premi Nobel, "tot encaixa en el que anomenem l'idioma de la infantesa de la nostra esfera cultural". ●

Llàtzer Moix

Adeu, míting; hola, teatre

Tornem a estar en campanya electoral. Els candidats fan mítings en què proclamen a crits les virtuts pròpies i els defectes del rival. Alguns electors (ja convençuts) es presenten a palaus de congressos o d'esports per escoltar-los en directe. D'altres, sens dubte més, segueixen aquesta lluita dialèctica a través de la premsa o la televisió, amb una progressiva sensació de *déjà-vu* i de *déjà-entendu*. I no pocs arriben a la conclusió que la política està avariada i prenen la decisió -em sembla que equivocada- d'allunyar-se'n.

Se sol dir que si no fas política te'n fan. Vet aquí els riscos d'aquest allunyament. A més a més, una cosa és no anar als mítings reduïts a litúrgia per a fidels i una altra és apartar-se de l'esfera pública on es cou el nostre futur. Hi ha camins intermedis, i més instructius, com per exemple anar a una funció de *Viejo amigo Cicerón*, l'obra armada amb textos del polític i orador romà que programa el teatre Romea, precisament, fins al 10-N, el dia de les eleccions.

Aquesta peça dirigida per Mario Gas no és una hagiografia de Ciceró, a qui es retrata amb llums i ombres, amb les seves humanes contradiccions, sinó una evocació del seu pensament polític ambientada en una biblioteca universitària actual. Més enllà dels mèrits relatius a la dramatització, l'escenografia o la interpretació, aquesta obra té el de convidar-nos a obrir el focus i observar les passions i els jocs polítics en termes genèrics, lluny per exemple de les picabaralles caïnites que han polaritzat la societat catalana i que sembla que

'Viejo amigo Cicerón' ens convida a observar la política en genèric, lluny de les nostres lluites caïnites

l'aboquen al desastre.

Els temps de Ciceró no van ser més pacífics que els nostres. Els van caracteritzar conspiracions i cops militars en què l'autor va participar, amb una sort canviant: va aconseguir que Juli Cèsar l'indultés, però no va poder evitar que Antoni li tallés el cap i les mans, i exhibís el primer, per a més escarni, a la tribuna d'oradors.

Antoni, doncs, va posar fi a Ciceró, però no al seu llegat intel·lectual. Acabo aquesta nota amb tres cites del seu tractat *D'officiis*, que potser poden induir a la reflexió: "Per damunt de tot, és propi de l'home la recerca i inquisició de la veritat"; "Màxim dret, màxima injustícia"; "No aquells que cometem abusos, sinó els que impedeixen que es facin han de ser considerats valents i amb un gran cor".

Em fa por que en una societat dividida com és ara la nostra cadascú interpretari les tres sentències del paràgraf anterior al seu gust i les convertirà en benzina per a la seva doctrina. Per si és així, acabaré amb una de les últimes idees ciceronianes pronunciades per Josep Maria Pou sobre l'escenari del Romea: "La pregunta és: què podem fer tots junts?". I, a tall de cirerereta, afegiré una sentència d'un altre gegant romà, Marc Aureli, que abunda i aprofundeix en la de Ciceró: "Els homes han nascut els uns per als altres. Instrueix-los o suporta'ls".